

IZVEŠTAJ

O PRAĆENJU RADA NACIONALNOG SAVETA BOŠNJAKA

(Bošnjačkog nacionalnog vijeća - BNV)

Projekat:

Monitoring izbornog procesa za Nacionalno vijeće bošnjačke nacionalne manjine / konstituisanje i početak rada Vijeća

---

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO

IZVEŠTAJ

O PRAĆENJU RADA NACIONALNOG SAVETA BOŠNJAKA
(Bošnjačkog nacionalnog vijeća - BNV)

UVOD

Monitoring rada Nacionalnog saveta Bošnjaka (Bošnjačko nacionalno vijeće - BNV) u trajanju od šest meseci od početka rada novog saziva, rađeno je od strane Urban-In-a u saradnji i u uz podršku Fondacije za otvoreno društvo.

Rad ove institucije praćen je na više načina: prisustvom na konstitutivnoj i drugim sednicama Vijeća, kao i pojedinačnih odbora; kroz individualne razgovore sa članovima rukovodstva Vijeća, odbora, administracije i vijećnicima; praćenjem zvanične web-stranice Vijeća, drugih web-portala koji su izveštavali / pisali o aktivnostima Vijeća; praćenjem javnih skupova i drugih javnih aktivnosti BNV-a.

Nacionalni savet Bošnjaka – Bošnjačko nacionalno vijeće, u daljem tekstu BNV, konstituisan je u novom sazivu 17. novembra 2014. od strane predstavnika lista "Za bošnjačko jedinstvo" i "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju" koje su učestvovala na izborima za BNV. Sedište BNV-a je u Novom Pazaru. Za predsednika izabran je dr. Sulejman Ugljanin, sa liste "Za bošnjačko jedinstvo".

Novoizabrani predsednik dr Sulejman Ugljanin, obratio se novoizabranim vijećnicima, predsednicima sandžačkih opština, predstavnicima međunarodnih institucija, nevladinih organizacija, predstavnicima medija i drugim gostima koji su pristustvovali ovom sastanku i istakao da je pobedila ideja bošnjačkog jedinstva i da su Bošnjaci dobili jedan legalan i legitiman organ za ostvarivanje svojih prava.

Sednice Vijeća

Prva sednica BNV-a održana je 17. novembra 2014, odmah nakon konstituisanja Vijeća u novom sazivu.

Druga redovna sednica BNV-a održana je 5. decembra 2014, na kojoj su izabrani svi organi Vijeća, Odbori i Statutarna komisija.

Na ovoj sednici istaknute su smernice za rad Bošnjačkog nacionalnog vijeća kroz:

- Pravni okvir,
- Politiku BNV-a,
- Program i plan rada Izvršnog odbora BNV-a,
- Uvid i analiza stanja na terenu – Uslovi u kojima Bošnjaci ostvaruju svoja prava,
- Osnivanje službi za inspekcijski nadzor primene zakona u praksi,
- Saradnju sa državnim organima i lokalnim samoupravama ,
- Saradnju sa nacionalnim većima drugih naroda i manjina,
- Saradnju sa bošnjačkim institucijama u zemlji i okruženju,
- Praćenje ustavno-pravnog položaja Bošnjaka i ostvarivanja osnovnih ljudskih i manjinskih prava u Srbiji.

Na sednici je došlo do manjeg incidenta. Naime, predsednik BNV-a Sulejman Ugljanin, nosilac liste "Za bošnjačko jedinstvo", želeo je da se najpre obavi izbor četvorice potpredsednika i predsednika Izvršnog odbora, a da se na nekoj od narednih sednica razgovara o daljem radu Vijeća. Odbornici "opozicione" liste "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju" su, međutim, smatrali da prvo treba utvrditi platformu za rad i smernice daljeg rada, pa tek potom rešavati kadrovska pitanja.

Ugljanin je članove sa liste "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju" optužio da se ponašaju kao radikali, što je izazvalo njihovu burnu reakciju, a potom je predsednik BNV-a predložio, a odbornici sa njegove liste su to i izglasali, da se sa sednice udalje novinari i snimatelji! To je izazvalo još žustriju reakciju Jahje Fehratovića, predsednika liste "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju", koji je nastavak sednice snimao svojim mobilnim telefonom.

Iako je predsednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća (BNV) Sulejman Ugljanin najavljivao da će njegova lista "Za bošnjačko jedinstvo" podeliti čelne funkcije sa listom "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju", posle prepirki, prekida i burnih događanja na Drugoj sednici BNV-a, svi potpredsednici, predsednik i potpredsednik Izvršnog odbora i svi šefovi resora BNV-a izabrani su samo sa većinske liste "Za bošnjačko jedinstvo".

Takođe, na ovoj sednici je doneta Odluka o proglašenju Javnog preduzeća za informisanje Novi Pazar – Regionalne radio televizije, za ustanovu od posebnog značaja za Bošnjake i doneta odluka da Agencija za privatizaciju obustavi dalji postupak privatizacije ove ustanove, bez učešća članova sa liste "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju". Doneta je i odluka kojom se zahteva od Vlade Republike Srbije i Ministarstva finansija da u budžetu za 2015. godinu uvrste pripadajuća sredstva za rad Bošnjačkog nacionalnog vijeća iz budžeta Republike Srbije za finansiranje rada nacionalnih saveta nacionalnih manjina.

Sednice odbora

Druga redovna sednica Izvršnog odbora Bošnjačkog nacionalnog vijeća, održana 20. decembra 2014.

Jedna od tačaka dnevnog reda bila je pitanje održavanja akreditovanog seminara za nastavu na bosanskom jeziku, pod nazivom "Njegovanje jezika i multikulturalnosti kroz nastavne sadržaje bosanskoga jezika i književnosti". Zaključeno je da će se Vijeće obratiti Ministarstvu prosvete, lokalnim samoupravama i obrazovno-vaspitnim ustanovama, sa zahtevom da se proces izbora direktora odvija u skladu sa zakonom, u onim školama u kojima se nastava odvija na bosanskom jeziku. Na sastanku su utvrđeni uslovi pod kojim će se izdavati mišljenje za izbor direktora, u kojima se nastava izvodi na bosanskom jeziku.

Književni susreti i rad na uvođenju bosanskog jezika

Značajne aktivnosti BNV-a bile su vezane za uvođenje nastave na bosanskom jeziku u škole u Novom Pazaru, Tutinu i Sjenici. Ovde dajemo hronološki pregled najznačajnijih.

Povodom obeležavanja Dana Sandžaka, 20. novembra 2014, BNV je organizovalo 8. sandžačke književne susrete, pod nazivom SAKS 2014, na kojem su uručena književna nagrada "Pero Ćamila Sijarića" književniku i publicisti Fehimu Kajeviću i promovisana knjiga "Bajram u Beogradu" autorke Hafize Džanković.

Press konferencija u Glavnom uredu Vijeća u Novom Pazaru održana je 13. februara 2015. Tema konferencije bila je obeležavanje 21. februara – Dana maternjeg jezika i ostvarivanje prava Bošnjaka na školovanje na maternjem jeziku u Srbiji. Na konferenciji je istaknuto da je ministar prosvete na "drzak način" prekršio Ustav i Zakon i uputio školama nalog da se nastava izvodi po dvojezičnom sistemu obrazovanja. Predsednik BNV-a je istakao da mediji vode kampanju protiv upisivanja učenika da se opredele da nastavu pohađaju na svom maternjem jeziku. Takođe, ministar je rekao da je Vijeće uputilo zahtev nadležnim ministarstvima da izvrše inspekcijski i upravni nadzor, ali da to nije učinjeno što ih "navodi na zaključak da su svi državni organi uključeni u zaustavljanju procesa ostvarivanja prava Bošnjaka na obrazovanje na maternjem jeziku". Ugljanin je istakao da su u Vijeću doneli odluku da se obrate Vladi Republike Srbije i zatraže sastanak sa Premijerom Vlade, kome bi postavili brojna pitanja, jer su nezadovoljni statusom Bošnjaka u Srbiji. Po njihovim rečima "vladajuća garnitura organizovano sprovodi teror nad Bošnjacima". Ukoliko ne uspeju da u razgovoru sa Vladom reše problem, biće "prinudeni da razmotre pitanje dalje internacionalizacije bošnjačkog pitanja".

Povodom obeležavanja 21. februara – Međunarodnog dana maternjeg jezika, BNV je organizovao program stručnog usavršavanja za odgajatelje, učitelje i nastavnike bosanskog jezika pod nazivom "Historijski kontinuitet bosanskog jezika" i "Lutka kao motivacijsko, odgojnogobrazovno i terapeutsko sredstvo." Program je organizovan 21. i 22. februara 2015.

U Sjenici je 26. februara 2015. održan sastanak predstavnika BNV-a sa direktorima i pedagogima osnovnih škola iz Novog Pazara, Tutina, Sjenice i Prijepolja. Ovom sastanku su prisustvovali i predstavnici pomenutih lokalnih samouprava resorno zaduženi za obrazovanje. Tema sastanka je bila kako da se pripreme roditelji za izjašnjavanje za jezik na kojem će deca pohađati nastavu, za školsku 2015/2016. godinu.

Potpredsednik BNV-a, Muhedin Fijuljanin, je 13. marta 2015. uputio dopis predsednicima skupština opština sandžačkih gradova sa zahtevom za usvajanje odluke o službenoj upotrebi bosanskog jezika i pisma, prema Ustavu Republike Srbije.

BNV postiglo je dogovor sa Zavodom za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja o izradi obrazovnih standarda za bosanski jezik za kraj obaveznog obrazovanja, tako da će učenici završni ispit polagati na maternjem jeziku. Dogovor je postignut 25. marta 2015.

Na sednici održanoj 30. marta ove godine, Skupština opštine Tutin usvojila je Odluku o bližem uređenju službene upotrebe bosanskog jezika i pisma na području opštine Tutin.

Bošnjačko nacionalno vijeće je, 4. aprila 2015. uputilo javni poziv svim roditeljima bošnjačke nacionalnosti da se prilikom upisa svoje dece u škole opredele za obrazovanje na maternjem bosanskom jeziku. Takođe su saopštili da je u ustanovama obrazovanja u toku proces anketiranja roditelja i učenika za jezik nastave za školsku 2015/2016. godinu.

Bošnjačko nacionalno vijeće održalo je, 25. aprila 2015, program stručnog usavršavanja za nastavnike razredne nastave (I do IV razreda) i predmetne nastave (V do VIII razreda) na temu "Književnost Bošnjaka u cilju očuvanja nacionalnog identiteta". Autor i realizator programa stručnog usavršavanja bio je profesor bosanskog jezika i književnost Mehmed Pargan iz Tuzle.

U prostorijama Bošnjačkog nacionalnog vijeća 27. aprila 2015. je održana promocija slogana i dodela nagrada i zahvalnica učesnicima konkursa "Najbolji slogan za promociju nastave na bosanskom jeziku".

Aktivnosti vezane za institucije Republike Srbije i međunarodne institucije

---

Predsednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća, 22. decembra 2014. uputio je premijeru Vlade Republike Srbije Aleksandru Vučiću zahtev za obustavljanjem od izvršenja Odluke o budžetu Grada Novog Pazara za 2015. godinu, sa obrazloženjem da Skupština ovog grada nije predvidela sredstva za finansiranje Nacionalnog saveta Bošnjaka, što je, po Zakonu, bila dužna da učini.

Dr Jahja Fehratović, nosilac liste «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju» 31. decembra 2014. uputio je dopis Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave da je Poslovnik o radu nacionalnog saveta bošnjačke nacionalne manjine, donet 17. novembra 2014. na prvoj sednici novog saziva BNV-a, diskriminatoran i suprotan Ustavu i Zakonu o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, na koji je državni sekretar Ivan Bošnjak odgovorio i rekao da je potrebno Ministarstvu dostaviti pomenuti Poslovnik o radu.

Sekretar Bošnjačkog nacionalnog vijeća Ahmedin Škrijelj je, 13. januara 2015, uputio pisma Osnovnim i Višim sudovima i tužilaštvima u Sandžaku u kojima je zatražio dostavu podataka o službenoj upotrebi bosanskog jezika i pisma u postupcima pred ovim pravosudnim organima. Takođe, dopise su uputili i policijskim upravama u Sandžaku sa zahtevom o dostavljanju podataka o službenoj upotrebi bosanskog jezika i pisma u prekrivičnim postupcima koji se vode u tim upravama. Sekretar se pismom obratio i nosiocima najviših funkcija lokalnih samouprava u Sandžaku od kojih je zatraženo da Veću dostave podatke o svim nazivima ulica, naseljenih mesta i drugih geografskih naziva u svojim opštinama.

Zatražili su i od predstavnika lokalnih samouprava i ustanova obrazovanja u Sandžaku da poštuju zakonom propisanu proceduru u vezi izbora školskih odbora i direktora škola u ustanovama predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja i vaspitanja u kojima se nastava izvodi na bosanskom jeziku, ili u kojima se izučava jezik ili kultura Bošnjaka kao poseban nastavni predmet. Istakli su da će Veće istrajati na poštovanju i implementiranju svojih zakonom utvrđenih nadležnosti kada je u pitanju ostvarivanje, unapređivanje i zaštita prava Bošnjaka u Republici Srbiji.

23. januara 2015. predsjednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća dr. Sulejman Ugljanin, uputio je pismo ministru prosvete gospodinu Srđanu Verbiću u kome su tražili da ministar nedvosmisleno naredi školskim upravama i direktorima škola u Sandžaku da poštuju Ustav i Zakon i da u školama obrazovanje bude potpuno na bosanskom jeziku, umesto dvojezičnog, po preporuci kakvu je Ministarstvo prosvete uputilo školama.

Bošnjačko nacionalno vijeće se, 28. januara 2015, obratilo Vladi Republike Srbije, Ministarstvu državne uprave i lokalne samouprave kao i Zaštitniku građana od kojih je zatraženo da preduzmu odgovarajuće mere jer je Novi Pazar jedina lokalna samouprava u Sandžaku koja nije ispoštavala obavezu u pogledu finansiranja rada Bošnjačkog nacionalnog vijeća. Iako je po ranijoj pritužbi Zaštitnik građana uputio preporuku da se utvrđene nezakonitosti otklone, grad Novi Pazar nije predvideo sredstva za finansiranje rada Vijeća ni u budžetu za 2015. godinu. Bošnjačko nacionalno vijeće je pred Ustavnim sudom pokrenulo Inicijativu za ocenu ustavnosti i zakonitosti Odluke o budžetu grada Novog Pazara. O svim preduzetim koracima Vijeće je upoznalo i predstavnike međunarodnih organizacija i institucija u Srbiji.

Takođe, Bošnjačko nacionalno vijeće je, 29. januara 2015, podnelo tužbu Upravnom sudu u Beogradu protiv Odluke Skupštine grada Novog Pazara zbog, po njihovom mišljenju, nezakonitog imenovanja članova školskog odbora OŠ «Selakovac» u Novom Pazaru. Ovim povodom Bošnjačko nacionalno vijeće se obratilo i Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja od kojeg je zatraženo da utvrdi očigledne nepravilnosti i naloži mere za njihovo otklanjanje. BNV ističe da je po Zakonu o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja i Zakonu o nacionalnim savetima nacionalnih manjina propisano da se članovi školskog odbora iz reda predstavnika lokalne samouprave, u školama u kojima se u većini odeljenja obrazovno-vaspitni rad izvodi na jeziku nacionalne manjine ili za koje je utvrđeno da su od posebnog značaja za nacionalnu manjinu, biraju na predlog nacionalnog vijeća, što u ovom slučaju nije poštovano.

2. februara 2015. na web-stranici BNV-a istaknuta je vest da je poslanička grupa «SDA Sandžaka-PDD» Narodnoj skupštini Republike Srbije na razmatranje i usvajanje po hitnom postupku podnela Rezoluciju za rešavanje statusa nacionalnih manjina u Republici Srbiji. Vest je istaknuta, iako se nigde ne pominje BNV, što ukazuje na činjenicu promovisanja Stranke demokratske akcije od strane BNV-a.

Za finansiranje rada Bošnjačkog nacionalnog vijeća u 2015. godini iz republičkog budžeta izdvojeno je 26,2 miliona dinara, što je više nego prethodnih godina. Potpredsednik Vijeća Esad Džudžo smatra da to nije dovoljno i da je BNV-u uskraćen novac, naročito za obrazovanje. Ova informacija je objavljena 3. februara 2015.

U Rožaju je, 15. februara 2015. održana zajednička sednica predsedništava Bošnjačkog nacionalnog vijeća iz Srbije i Bošnjačkog nacionalnog vijeća iz Crne Gore. Tokom sastanka razgovarano je o intenziviranju saradnje u raznim oblastima, na projektima i inicijativama od značaja za Bošnjake.

Predsednik BNV-a Sulejman Ugljanin je, 16. februara 2015. godine, uputio pismo premijeru Vlade Srbije Aleksandru Vučiću u kojem je zatražio hitan sastanak članova predsedništva Bošnjačkog nacionalnog vijeća i predsednika Vlade. U pismu je posebno istaknuto da Bošnjačko nacionalno vijeće konstatuje da je položaj Bošnjaka u Srbiji težak i neprihvatljiv.

U Bošnjačkom nacionalnom vijeću održan je sastanak sa predstavnicima Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja na temu obrazovanja nacionalnih manjina kroz nastavu na jezicima nacionalnih manjina i učenje manjinskih jezika. Predstavnici Vijeća izneli su probleme sa kojima se pripadnici bošnjačke nacionalne zajednice u Republici Srbiji suočavaju u ostvarivanju prava na obrazovanje na svom maternjem jeziku. Sastanak je održan 19. februara 2015.

BNV je, 9. marta 2015. izdalo saopštenje u kojem odbacuje «sve navode koje je izrekao gradonačelnik Novog Pazara u svojoj izjavi objavljenoj dana 06. marta u medijima, a koja se tiče zakonske obaveze finansiranja rada Bošnjačkog nacionalnog vijeća».

Potpredsednik BNV-a Esad Džudžo je, 11. marta, uputio pismo predsednicima svih nacionalnih saveta u Republici Srbiji sa pozivom na saradnju na svim zajedničkim aktivnostima. Džudžević je u pismu istakao značaj uspostavljanja Koordinacije nacionalnih saveta manjinskih naroda. Predsednik BNV-a dr Sulejman Ugljanin je prisustvovao sastanku u organizaciji predsednice Parlamentarne skupštine Saveta Evrope, Anne Brasseur, koji je održan sa predstavnicima nacionalnih saveta nacionalnih manjina u Srbiji. Ugljanin je istakao da je osnovni uzrok svih problema manjina izvan Vojvodine, posebno Bošnjaka Sandžaka, nerešen nacionalni status. Takođe je istakao da je velika je razlika u položaju manjina u Vojvodini i onih koje žive u regionima izvan Vojvodine. U Sandžaku je pored odsustva investicija, evidentno i odsustvo vladavine prava i odsustvo interesa državnih organa za nadzor kod bezakonja u opštinskim upravama i radu državnih organa. Bošnjake još uvek muče nerazješnjeni zločini iz devedestih godina prošlog veka.

27. marta 2015. godine predstavnici Bošnjačkog nacionalnog vijeća su se sastali sa predstavnicima ekspertske grupe koju je angažovala Evropska komisija za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih manjina u Srbiji. Oni su upoznali eksperte Evropske komisije sa pitanjima neostvarivanja prava Bošnjaka u Sandžaku i Srbiji, ističući da su ključni problemi koji otežavaju položaj Bošnjaka u Srbiji nepostojanje pravne sigurnosti, vladavine prava i jednakosti pred zakonom i državnim organima, naglasivši da su to oblasti u kojima su Bošnjaci u Srbiji najviše diskriminisani.

Nakon donošenja Odluke Bošnjačkog nacionalnog vijeća (BNV) o proglašavanju Regionalne televizije Novi Pazar za ustanovu od posebnog značaja za Bošnjake, Ministarstvo kulture i informisanja je, 31. marta 2015, Agenciji za privatizaciju uputilo formalni dopis u kojem se naglašava da RTV Novi Pazar ne može biti izuzeta iz procesa privatizacije na osnovu odluke BNV.

7. aprila 2015. godine konstituisana je Koordinacija nacionalnih saveta nacionalnih manjina, a za kopredsednika je izabran potpredsednik BNV-a Esad Džudžo. Takođe, potpredsednici BNV-a Esad Džudžo i Muhedin Fijuljanin učestvovali su na Konstitutivnoj sednici Radne grupe za izradu Akcionog plana za nacionalne manjine.

Povodom obeležavanja, 20. aprila, Dana grada Novog Pazara, BNV je organizovao koktel kojem je prisustvovala i ministarka državne uprave i lokalne samouprave Kori Udovički. Tom prilikom, ministarka Udovički je istakla da je «BNV srce legitimnih predstavnika bošnjačke nacionalne manjine» i da kroz tu instituciju treba da se ostvaruju prava na kulturnu i jezičku, kao i autonomiju u obrazovanju i informisanju. Takođe je istakla da je važno da celo Vijeće funkcioniše i saraduje i da se uključi u razvijanje institucija.

Na koktel u čast proslave Dana grada došli su i vijećnici sa liste «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju», ali su oni nakon pola sata i pre dolaska ministarke Udovički napustili prostorije BNV.

BNV je, 22. aprila, osudilo tekst pod nazivom «Obaveza – život u miru», objavljen u listu Večernje novosti u kojem je Aćif Hadžiahmetović označen kao ratni zločinac i saradnik okupatora, iako u BNV-u ističu da je on jedan od najuglednijih sandžačkih političara. Ovde treba napomenuti da je Aćif Hadžiahmetović (Bljuta), predsednik Novog Pazara u periodu 1941-1944, kontroverzna istorijska ličnost za čija (ne)delo postoje različita objašnjenja, tumačenja, podrška i osporavanje, zavisno sa koje strane dolaze. Naime, Bošnjaci ga, uglavnom, smatraju «spasiocem i čuvarem Novog Pazara od četnika» tokom II svetskog rata, dok je od strane Srba proglašen ratnim zločincem koji je «ubijao nevine Srbe i srpsku nejač» u selima između Novog Pazara i Raške. Prethodno BNV (u tehničkom mandatu) promovisalo ga je kao jednog od najvećih Bošnjaka svih vremena, ne priznajući neke istorijske podatke i svedočenja o tome da je, zbog svog albanskog porekla, radio na albanizaciji Bošnjaka u Novom Pazaru za koje je planirano da bude deo Velike Albanije.

Aktivnosti vezane za nevladin sektor

Relativno kratko nakon konstituisanja, 31. decembra 2014. godine, predsednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća dr Sulejman Ugljanin organizovao je koktel za predstavnike nevladinog sektora, domaćih i međunarodnih institucija koje imaju svoja predstavništva u Sandžaku, kao i udruženja koje se bave ljudskim i manjinskim pravima, očuvanjem i promovisanjem bošnjačkog identiteta i kulturnog nasleđa. Ugljanin je pozvao organizacije koje se bave projektima od značaja za Bošnjake da se uključe u rad Vijeća kroz odbore, na kojima će moći da iniciraju neke odluke, da učestvuju u radu na sednicama odbora, pa čak i budu izvestioci ukoliko se njihova tačka nađe na dnevnom redu Vijeća. Takođe je rečeno da će organizacije dobiti status konsultanta na osnovu kojeg će moći da daju svoj doprinos u radu Vijeća. Organizacije koje dobiju ovaj status će "imati mogućnost da apliciraju za sufinansiranje projekata za koje se ustanovi da su od posebnog značaja za Bošnjake u Srbiji". Predsednik BNV-a je naglasio da "ove organizacije, naravno, neće moći da glasaju na organima u kojima budu učestvovali jer pravo glasa pripada samo izabranim vijećnicima". Organizacije potpisnice sporazuma će moći da koriste prostorije BNV-a za organizaciju okruglih stolova, tribina, književnih večeri i drugih sličnih manifestacija koje su od značaja za Bošnjake.

Nakon najave o ozvaničenju saradnje sa organizacijama civilnog društva, Bošnjačko nacionalno vijeće potpisalo je, 18. februara 2015, prve sporazume o saradnji sa sedam organizacija civilnog društva (OCD), na osnovu kojeg će one ubuduće imati konsultativni i participativni status u Vijeću. Predsednik BNV-a Sulejman Ugljanin rekao je da će ove organizacije sada moći da prisustvuju sednicama Vijeća, učestvuju u radu odbora, predlažu tačke dnevnog reda, ali i da dostavljaju predloge projekata. Sporazume sa BNV potpisali su predstavnici Kulturnog centra "Damad", NVO "Svetionik", Sportskog saveza Sandžaka, Planinarskog kluba "Sandžak", Udruženja građana "Akabe", Odreda izviđača "Sandžak" i Planinarsko-speleološkog društva "Zmajevac". Ugljanin je, za radio Sto plus, izjavio da će BNV sufinansirati i aktivnosti organizacija koje ne deluju u oblastima u nadležnosti Vijeća, jer "one deluju u kulturi, a kultura je širok pojam».

Odnosi između članova BNV-a sa dve izborne liste

Bošnjačko nacionalno vijeće čine članovi izabrani sa dve izborne lise - "Za bošnjačko jedinstvo" (na čelu sa Sulejmanom Ugljaninom) i "Za Bošnjake Sandžak i muftiju" (na čelu sa Jahjom Fehratovićem i pod jakim uticajem Sandžackog muftije Muamera Zukorlića).

Od samog konstituisanja BNV-a, odnosi između članova sa dve liste su bili zategnuti i lišeni svake saradnje.

Lista "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju" 4. februara konstituisala je Klub vijećnika u okviru BNV-a čiji su članovi održali prvu radnu sednicu i povodom toga organizovali konferenciju za novinare. Iako je planirano da konferencija za novinare bude organizovana u prostorijama BNV-a, to se, ipak, nije desilo. Konferencija je održana u prostorijama Akademije Internacionalnog univerziteta. Prema rečima dr Jahje Fehratovića, lista «Za bošnjačko jedinstvo», koja ima većinu u BNV-u, nije dozvolila da «opozicija» radne sastanke i druge skupove održava u prostorijama BNV-a. On je istakao da će lista «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju» ostati konstruktivna opozicija u Bošnjačkom nacionalnom vijeću i da će svoje delovanje zasnivati na radu prema resornim komisijama. Dr Fehratović je najavio da će resorne komisije biti koncipirane tako da prate posebne segmente ostvarivanja zakonima i Ustavom zagarantovanih prava i da će se boriti za poboljšanje kolektivnih prava i sloboda Bošnjaka.

On je najavio da će Klub vijećnika «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju» imati sledeće resorne komisije:

- Komisija za bosanski jezik i pismo
- Komisija za obrazovanje
- Komisija za kulturu
- Komisija za informisanje
- Komisija za saradnju sa nacionalnim i vjerskim institucijama
- Komisija za međunarodnu saradnju i dijasporu
- Komisija za saradnju sa državnim organima i javnim ustanovama
- Komisija za ljudska prava i slobode.

Posle incidenta (verbalnog i fizičkog konflikta) koji je sekretar BNV-a Ahmedin Škrijelj, sa liste "Za Bošnjačko jedinstvo – dr. Sulejman Ugljanin", imao sa svojim komšijom, Klub vijećnika "Za Bošnjake, Sandžak i muftiju", 11. februara 2015, traži od predsednika BNV-a da po hitnom postupku zakaže sednicu Bošnjačkog nacionalnog vijeća na kojoj bi sa mesta sekretara Vijeća bio smenjen Ahmedin Škrijelj, u protivnom će zatražiti da predsednik BNV-a podnese ostavku na tu funkciju, zbog "štete koja je naneta ugledu ove važne nacionalne institucije". Na portalu sandzakpress.net objavljena je anketa po kojoj, kako su istakli, 80% građana smatra da Ahmedin Škrijelj mora podneti ostavku u BNV-u.

Potpredsednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Esad Džudžo održao je, 12. februara, u Tutinu sastanak sa autorskim timovima Centra za bošnjačke studije (CBS), koji rade na pisanju tekstova Čitanki iz bošnjačke historije i kulture za treći i sedmi razred osnovne škole i treći razred gimnazija i srednjih stručnih škola. Međutim, prema navodu na web-portalu sandzakpress.net, «postoji osnovana sumnja da se Esad Džudžo nalazi u sukobu interesa, s obzirom da je navedeni funkcioner BNV-a, dok je istovremeno BNV uplatio njegovoj privatnoj organizaciji da radi na izradi udžbenika na bosanskom jeziku». Napominjemo da je pomenuti web-portal pod punom kontrolom Sandžačkog muftije Muamera Zukorlića i u potpunosti podržava stranku Bošnjačka demokratska zajednica, koja stoji iza liste «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju».

Isti web-portal (sandzakpress.net) je, 26. februara 2015. objavio tekst Memoranduma o razumevanju i saradnji u Bošnjačkom nacionalnom vijeću, koji je, od strane liste “Za Bošnjake, Sandžak i muftiju”, ponuđen listi dr Sulejmana Ugljanina, ali je on odbio da ga potpiše. Kako ističu na pomenutom portalu, “usvajanje zajedničkog memoranduma faktički bi značilo ujedinjenje snaga u borbi za prava Bošnjaka i otklanjanje svih dosadašnjih bolnih nesuglasica među bošnjačkim predstavnicima”.

U saopštenju za javnost, 28. februara 2015, članovi Kluba vijećnika liste “Za Bošnjake, Sandžak i muftiju” koji sebe smatraju “opozicijom” u BNV-u, ističe da su nezadovoljni radom većinske liste i da su “odlučili stati ovakvim postupcima na kraj”. Održali su prvu sednicu Komisije za obrazovanje u organizaciji Kluba vijećnika liste.

Klub vijećnika liste “Za Bošnjake, Sandžak i muftiju”, “opozicija” u BNV-u, je formirao Komisiju za informisanje na bosanskom jeziku. Tom prilikom je istaknuto da je osnovni cilj rada ove Komisije praćenje rada Vijeća i njegovog informisanja na bosanskom jeziku. Zadatak im je da izvrše analizu svih onih udžbenika koji će biti korišćeni u obrazovanju na bosanskom jeziku.

«Opozicija» u BNV-u, članovi sa liste «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju», 26. marta, formira Komisiju za saradnju sa državnim organima i javnim ustanovama. Predstavnik «opozicije», Samir Tandir je kao direktan povod za njeno formiranje naveo neodržavanje sednica Vijeća već šest meseci, iako je po Statutu predviđeno da bude zakazivana na svaka tri meseca. Tandir je izjavio: «... Nezvanično saznajem da Ugljanin u Vijeću nema više većinu i da nema kvorum za održavanje sednica Vijeća. To je izgleda jedini razlog».

Posebno interesantan, značajan i višestruko indikativan događaj desio se 20. februara 2015. godine. Naime, u Novom Pazaru održana je protestna šetnja i skup «Za pravnu sigurnost i jednakost pred zakonom, za evropsku budućnost», u organizaciji Bošnjačkog nacionalnog vijeća. Kao povod održavanja ovog skupa uzeto je obeležavanje 21. februara - Međunarodnog dana maternjeg jezika, a kao cilj događaja istaknuto je skretanje pažnje na «težak i neodrživ položaj Bošnjaka u Srbiji i na probleme sa kojima se susreću svakodnevno, a koje državni organi nemaju volje da reše». Na skupu su govorili potpredsednik Bošnjačkog nacionalnog vijeća Muhedin Fijuljanin, narodni poslanik Enis Imamović (ujedno i potpredsednik SDA) i predsednik BNV-a dr Sulejman Ugljanin. Fijuljanin je ukazao na «neprimenu u praksi Izveštaja Vlade Srbije iz 2013. sa predlogom mera za ostvarivanje prava Bošnjaka na obrazovanje na maternjem jeziku u Republici Srbiji». Imamović je izjavio da su «Bošnjaci rekli da hoće bošnjačko jedinstvo, a neko iz Beograda bi i dalje da nameće svoje privatne Bošnjake, koje narod ne želi». Ugljanin je okupljenim građanima rekao da su «Bošnjaci jedini narod na Balkanu koji nije rešio svoje nacionalno pitanje», da «Bošnjaci više ne smeju dozvoliti da ih neko maltretira i hapsi iz jedinog razloga što su Bošnjaci» i da se «na vrata i kuće Bošnjaka opet šalje policija kako bi širila strah i paniku»; da su «sve manjine u Srbiji kao i opozicione demokratske partije zajedno podnele zahtev za smenu predsednika Srbije Tomislava Nikolića».

Povodom organizovanog skupa i šetnje, u Klubu vijećnika sa liste «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju», koja u BNV deluje kao opozicija, smatraju da se radi o «zloupotrebi jedne od najvažnijih nacionalnih institucija Bošnjaka od strane Sulejmana Ugljanina, zarad uskostranačkih interesa». U ovoj listi ističu i da protestnoj šetnji «nisu prethodile bilo kakve konsultacije, niti je bilo koji organ Vijeća doneo odluku o organizovanju protesta».

Nakon organizovanog skupa i protestne šetnje, kao i izveštavanja u medijima o tom događaju, 23. februara, BNV je izdalo saopštenje u kome osuđuje medije u Srbiji da «vode neprimerenu i orkestriranu antibošnjačku kampanju ovih dana protiv Bošnjaka, a povodom održavanja mirne šetnje i protesta zbog diskriminacije Bošnjaka u Republici Srbiji, 20. februara».

Sastanci i razgovori sa predstavnicima međunarodnih institucija

---

Kao i u prethodnom, i predstavnici ovog sastava BNV-a imaju visoku svest o važnosti komunikacije sa predstavnicima međunarodnih institucija, organizacija i, naročito, diplomatskog kora. U vezi sa tim, u praćenom periodu, bilo je više poseta, sastanaka i razgovora sa predstavnicima pomenutih međunarodnih institucija. Pomenućemo samo neke: Majkl Devenport, Delegacija EU u Srbiji, Luka Bjankoni, šef Političke sekcije Delegacije EU u Srbiji, Majkl Ujehara, zamenik šefa misije OEBS-a, Grant Morou, predstavnik političkog odeljenja ambasade SAD u Beogradu, ambasada Turske u Beogradu, program EU progres...

NAJZNAČAJNIJI ZAKLJUČCI

U periodu u okviru koga smo pratili rad Nacionalnog saveta Bošnjaka (Bošnjačkog nacionalnog vijeća - BNV), primetni su pomaci u odnosu na funkcionisanje prethodnog Saveta koji je, podsećamo, bio u "tehničkom mandatu" i, kao takav, bio legalan (priznat od strane države Srbije), ali nelegitiman (sačinjavali su ga samo "administrativni" kadrovi koji nisu izabrani od strane pripadnika bošnjačke nacionalne manjine).

Dakle, za razliku od prethodnog, sadašnji članovi sastava BNV-a su izabrani na izborima organizovanim od strane države i uz puno učešće Republičke izborne komisije, što je samo po sebi značajan pomak (bez obzira koliko, s druge strane, bilo argumenata koji mogu osporiti legitimitet i sadašnjeg sastava BNV-a).

Takođe, značajan pomak jeste i činjenica da je sadašnji predsednik BNV-a Sulejman Ugljanin, po dolasku na to mesto, "zamrzao" funkciju predsednika SDA, partije na čijem je čelu. Bez obzira što je samo formalan i u svakodnevnoj političkoj praksi skoro da ne znači ništa, taj čin ima simboličnu važnost.

Posebnu važnost vidimo u iskazanoj spremnosti BNV-a za saradnju sa organizacijama civilnog društva. Naime, verbalno zalaganje za tu saradnju, iskazano kroz reči predsednika Ugljanina, praktično je pokazano pozivom i potpisivanjem sporazuma o saradnji sa značajnim OCD, uglavnom, iz Novog Pazar, ali i iz drugih sandžačkih gradova. Dodatno, predsednik Ugljanin i neki drugi članovi rukovodstva BNV-a su u nekoliko navrata organizovali sastanke sa predstavnicima najznačajnijih OCD zbog konsultacija u vezi sa značajnim pitanjima i dilemama na koje su nailazili. Međutim, treba napomenuti da je i ovde na delu samo formalan čin. Naime, sporazumi sa OCD su samo na papiru i još uvek nema konkretnih aktivnosti koje bi pokazale da je rukovodstvo BNV-a stvarno rešeno da, s jedne strane, podrži civilni sektor i, s druge, da kapacitete OCD iskoristi za svoj kvalitetniji rad i delovanje na dobrobit svih pripadnika bošnjačke manjine. Takođe, sporazum o saradnji su potpisale uglavnom organizacije koje su prepoznate kao one koje podržavaju političku opciju koju predvodi Sulejman Ugljanin. Naravno, ovde treba napomenuti da su sporazum potpisale i neke organizacije koje žele da stvarno doprinesu kvalitetnijem radu BNV-a kao jedne od najznačajnijih manjinskih institucija (KC "Damad", "Sandžački odbor za zaštitu ljudski prava i sloboda"...).

S druge strane, i pored određenih pomaka u funkcionisanju sadašnjeg BNV-a, koji imaju, kako je već rečeno, uglavnom simboličnu važnost, primetne su brojne manjkavosti i značajni nedostaci u radu BNV-a.

Pre svega, Bošnjačko nacionalno vijeće je i dalje u značajnoj meri prepoznato kao institucija koja "pripada" Stranci demokratske akcije, partiji Sulejmana Ugljanina. Za takvu percepciju od strane Bošnjaka, najodgovornije je samo rukovodstvo BNV-a koje vrlo često koristi ovu instituciju da bi promovisala partiju; vrlo često samo građanima šalje poruku: BNV je isto što i SDA; svi (ili skoro svi) članovi sa liste "Za bošnjačko jedinstvo" su i članovi SDA (što je slučaj i sa članovima "opozicije" - članovi su Bošnjačke demokratske zajednice Sandžaka, partije pod kontrolom muftije Zukorlića); u ime BNV-a često istupaju ljudi koji nisu članovi Vijeća, ali jesu u rukovodstvu SDA...

Sledeći značajan nedostatak jeste neka vrsta «autokratije» u BNV-u. Naime, stiče se utisak da ovom najznačajnijom institucijom bošnjačke manjine u Srbiji «vlada» jedan čovek - Sulejman Ugljanin, čija reč je «prva i poslednja» i čija se odluka ne komentariše i ne osporava, već samo usvaja od «većine» u BNV-u.

Kada govorimo o programima na kojima radi i rešenjima za koja se zalaže, a naročito načinima i metodama na koje ih BNV implementira (na primer, uvođenje nastave na bosanskom jeziku u škole), vrlo je primetno da su oni čvrsto zacrtani, hermetični i da nikome «nije dozvoljeno» da ih dovodi u pitanje i predlaže drugačija rešenja. Takav pristup BNV-a ostvarivanju kolektivnih i individualnih manjinskih prava često ne rešava postojeće, već stvara nove, ponekad i nepotrebne, poteškoće u rešavanju problema i izazova koji su pred svim pripadnicima bošnjačke nacionalne manjine u Srbiji. Takvo ponašanje rukovodstva BNV-a, vrlo često šalje negativnu sliku o Bošnjacima uopšte, doprinosi samogetoizaciji ove nacionalne manjine i stvara jaz prema većinskom narodu.

Ovde treba napomenuti još jednu vrlo važnu činjenicu vezanu za odnose među članovima BNV-a. Naime, od samog početka delovanja, među članovima novog saziva BNV-a, primetna je snažna podela na «većinu» i «opoziciju», prema tome da li su članovi sa izborne liste «Za Bošnjačko jedinstvo» ili sa liste «Za Bošnjake, Sandžak i muftiju».

Takvo ponašanje je, s jedne strane, indikativno i govori o tome da su u najznačajniju nacionalnu instituciju Bošnjaka u Srbiji prenete podele i netrpeljivosti između dve političke opcije - one koju predvodi Stranka demokratske akcije Sandžaka (SDA) i one na čijem je čelu Bošnjačka demokratska zajednica Sandžaka (BDZS). S druge strane, takav odnos i jedne i druge strane prema BNV-u, umnogome otežava i, ponekad, obesmišljava delovanje te institucije. Sve odluke, pa čak i one najznačajnije, Vijeće uglavnom donosi preglasavanjem što te odluke, na neki način, čini manje legitimnim i neprihvaćenim od onog dela Bošnjaka koji podržavaju «suprotne» političke opcije.

Takođe, izostanak konsenzusa u vezi sa najznačajnijim pitanjima šalje lošu poruku svim pripadnicima bošnjačke nacionalne manjine u Srbiji i doprinosi održavanju i produbljavanju unutarbošnjačkih podela. Takva situacija, takođe, slabi i poziciju Bošnjaka u odnosima prema drugim nacionalnim manjinama, prema institucijama države relevantnim za ostvarivanje individualnih i kolektivnih manjinskih prava, kao i prema međunarodnoj zajednici i njenim institucijama i organizacijama.

PREPORUKE

- ❖ "Departizovati" Bošnjačko nacionalno vijeće - u najvećoj meri neutralisati uticaj partija (SDA i BDZS) na funkcionisanje, delovanje, programe i odluke BNV-a;
- ❖ otvoriti produktivan dijalog između "većine" i "opozicije" u sastavu BNV-a i omogućiti njihovo zajedničko delovanje i konsenzus u vezi sa najznačajnijim pitanjima ostvarivanja manjinskih prava bošnjačke nacionalne manjine u Srbiji;
- ❖ stvoriti uslove da BNV radi, donosi odluke i implementira programe koji će biti na dobrobit svih Bošnjaka u Srbiji, kao i srbijanskog društva u celini društva;
- ❖ u rad BNV-a uključiti značajne bošnjačke intelektualce i "opinion leader"-e koji nisu članovi Vijeća, naročito mlade;
- ❖ unaprediti saradnju sa civilnim društvom na ravnopravnoj, partnerskoj osnovi;
- ❖ izgraditi mehanizme za kontinuiranu komunikaciju sa celokupnom bošnjačkom nacionalnom manjinom u Srbiji;
- ❖ osmisliti i realizovati različite programe za mlade Bošnjake/kinje (edukativne programe o NSB, o kulturi i tradiciji Bošnjaka/inja i dr; organizovati kulturne i druge manifestacije u koje bi aktivno bili uključeni mladi;
- ❖ osmisliti i realizovati programe razmene pripadnika/ca bošnjačke sa pripadnicima drugih nacionalnih manjina sa ciljem međusobnog upoznavanja;
- ❖ osmisliti i realizovati programe koji bi za rezultat imali integraciju manjina u srbijansko društvo;
- ❖ promovisati prave vrednosti bošnjaštva drugim nacionalnim manjinama i većinskom stanovništvu;
- ❖ delegirati ovlašćenja mlađim kadrovima (dati šansu mladima da aktivno učestvuju u procesu donošenja odluka);
- ❖ raditi na povećanju medijske pokrivenosti rada NSB-a, kako regionalnih tako i nacionalnih medija;
- ❖ raditi na decentralizaciji trougla Novi Pazar-Tutin-Sjenica i uključivanju ostalih Bošnjaka/inja sa teritorije Republike Srbije u rad NSB.

IZVEŠTAJ

O PRAĆENJU RADA NACIONALNOG SAVETA BOŠNJAKA
(Bošnjačkog nacionalnog vijeća - BNV)

Urban-In,
Novi Pazar, 2015.